

De strijd om de ruimte

In Utrecht laait de discussie over windmolens weer op, vlak voor de verkiezingen. In de hele provincie staan vijftien turbines terwijl er zestig nodig zijn. 'Het is eigenlijk iets om je voor te schamen.'

tekst **Bart Zuidervaat**
foto **Werry Crone / Studio Trouw**

Op de zestiende verdieping van het provinciehuis in Utrecht kijkt gedeputeerde Huib van Essen uit het raam. Het uitzicht is spectaculair. Het ranke gebouw staat aan de rand van de stad, in de oksel van verkeersknooppunt Rijsweerd, en biedt een weidse blik op de omgeving. "Ik zie zelfs Rotterdam liggen", zegt Van Essen opgewekt.

De GroenLinks-bestuurder is een man van veel woorden, een gesprek met hem is bijna een monoloog. Moeiteloos verruilt hij zijn enthousiasme over het uitzicht van zijn werkkamer voor somberte. "Weet je wat mij opvalt? Ik zie daar, bij Nieuwegein, vijf windmolens. Ik zie er drie bij Houten. Daar nog eens drie bij Vianen. Verderop zie ik er nog een paar. Het zijn er vijftien in totaal. In de hele provincie. Het laagste aantal van al

lemaal. Daar staan we dan als Utrecht." Dat gedeputeerde Van Essen baalt, is vanuit zijn optiek goed te begrijpen. Vier jaar geleden sloten GroenLinks, D66, CDA, ChristenUnie en PvdA een coalitieakkoord met de veelbelovende titel 'Nieuwe energie voor Utrecht'. De provincie had nieuw elan nodig, legt hij uit. Nieuwe ambities. "Maar natuurlijk slaat die tekst ook heel concreet op de duurzame transitie. We hebben dringend behoefte aan groene energie." En dat betekent: meer windmolens.

Het is al jaren een twistpunt in zo ongeveer iedere plaats waar de komst van turbines wordt aangekondigd. Tegenstanders roeren zich, actiegroepen demonstreren, burgers proberen lokale politici te overtuigen dat de voordelen van windmolens niet opwegen tegen de nadelen. De turbines veroorzaken herrie en verpesten het uitzicht; de argumenten zijn bekend.

Het zorgt ervoor dat bijna iedere windmolen moet worden bevochten. Ook in Utrecht. Met als gevolg dat er te weinig duurzame energie wordt opgewekt en de klimaatdoelen uit zicht raken. Met die constatering staart Van Essen uit het raam. "Het is eigenlijk iets om je voor te schamen", zegt hij.

De windmolens hebben alles in zich om een heikele kwestie te worden bij de komende Provinciale Statenverkiezingen. Wat de GroenLinks-bestuurder betreft was dat helemaal niet de bedoeling, het leek er namelijk op dat de provincie Utrecht de zaken aardig voor elkaar had. Met gemeenten en waterschappen waren afspraken gemaakt

De windmolens hebben alles in zich om de komende maanden een heikele kwestie te worden

over de opwekking van duurzame energie in 2030. Het zag er veelbelovend uit.

Waarom het alsnog misging? de gemeenteraadsverkiezingen kwamen langs. Van Essen: "De beloftes die eerder zijn gedaan, bleken opeens niet zo hard." D66-Statenlid en lijsttrekker Marianne de Widt zegt: "Her en der zijn gemeenten gaan terugkrabbelen. De verkiezingen hebben daar zeker een rol in gespeeld." Lokaal zijn nieuwe partijen aan de macht gekomen die verre van enthousiast worden zodra iemand over windmolens begint.

Nieuwe locaties voor turbines

Het provinciebestuur heeft in de zomer van 2022 een 'tussenbalans' opgemaakt van de energieplannen in de gemeenten, zegt gedeputeerde Van Essen. Die zag er niet hoopgevend uit. Gemeenten kregen daarom van de provincie het verzoek om met nieuwe locaties voor turbines te komen, met als toevoeging dat de provincie anders zelf de regio

mocht niet baten. Voldoende concrete plannen leverde dat niet op.

Het heeft de situatie, met de Statenverkiezingen voor de deur, er niet overzichtelijk op gemaakt. Provinciale Staten hebben in september besloten dat de provincie bij onvoldoende locaties zelf plekken voor windmolens aan gaat wijzen. "Die bevoegdheid heeft de provincie", zegt Van Essen. De huidige Gedeputeerde Staten hebben eerder deze week formeel vastgesteld hoe Utrecht gebieden gaat onderzoeken op geschiktheid, zodat eind dit jaar een keuze kan worden gemaakt. Maar met de verkiezingen in aantocht zal moeten blijken of het nieuwe provinciebestuur straks deze procedure zal doorzetten.

VVD-lijsttrekker André van Schie kan er kort over zijn: "De provincie trekt te grote schoenen aan." Zijn partij zit in de oppositie en bekleedt een soort 'status aparte', vertelt hij. In alle provincies bestuurt de VVD mee, behalve in Utrecht. Van Schie is er laconiek over. Als grootste oppositiefractie heeft de VVD wel degelijk iets te vertellen in Utrecht.

Maar het besluit van de provincie om windmolenlocaties aan te wijzen hebben de liberalen niet kunnen voorkomen. Van Schie vindt het onverstandig beleid, vertelt hij. "Gemeenten zijn in eerste instantie met allerlei voorstellen gekomen. Dat zag er prachtig uit. Je zou zeggen: strik erom en uitvoeren. Maar er zijn gemeenteraadsverkiezingen geweest vorig jaar. Burgers hebben zich uitgesproken. Dat leidt tot aanpas-